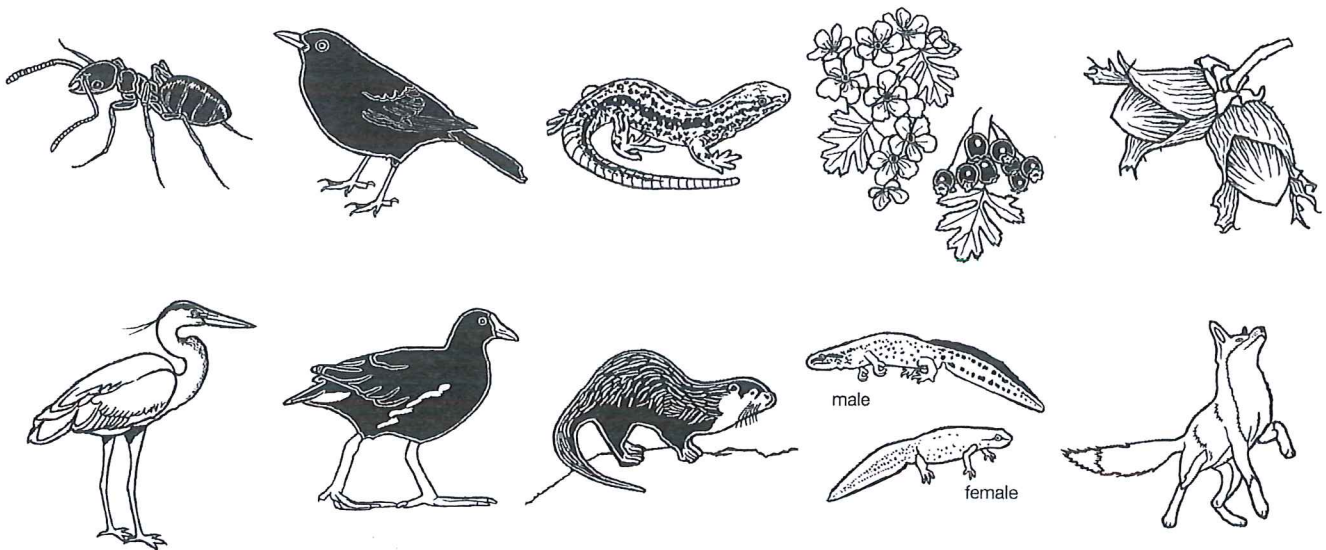

Wildlife Explorer Trail

Llwybr Antur Bywyd Gwylt

Parc Bryn Bach Local Nature Reserve
Gwarchodfa Natur Lleol Parc Bryn Bach

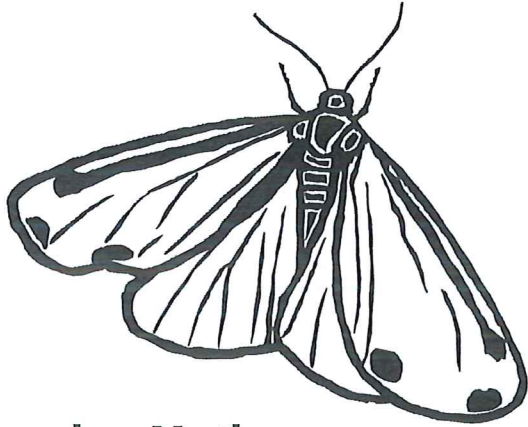

Follow the map inside to find and collect rubbings from each of the 20 marker posts, you can use the drawing to colour in, plus complete the activities and games to!

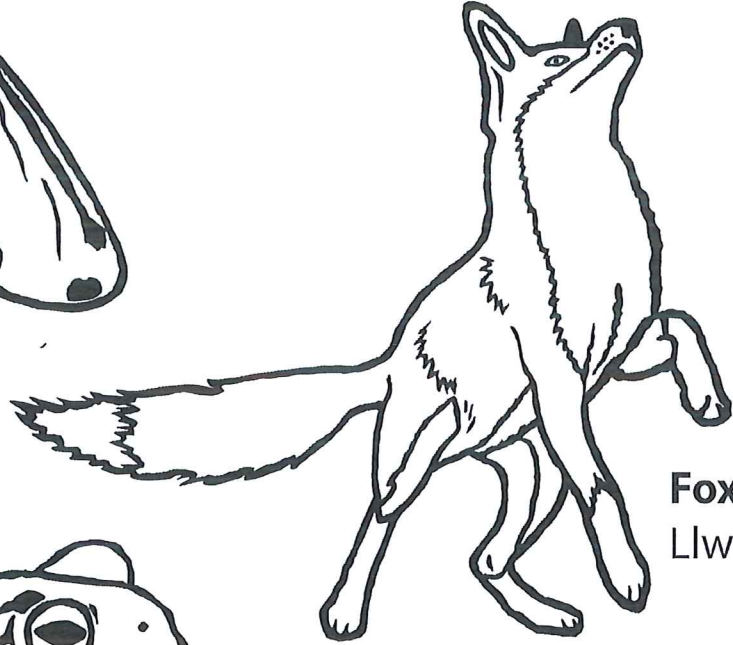
Dilynwch map y tu fewn i ddod o hyd a chasglu rhwbiadau o bob un o'r 20 pyst marcio, gallwch ddefnyddio'r llun i'w lliwio, yn ogystal â gwblhau'r gweithgareddau a gemau i!

You are likely to need wellington boots when walking to rubbing posts 13 to 19 as these areas can often be boggy - Mae'n debyg y byddwch angen esgidiau wellington i gerdded i byst 13 i 19 gan y gall yr ardal oedd hyn yn aml fod yn gorsiog.

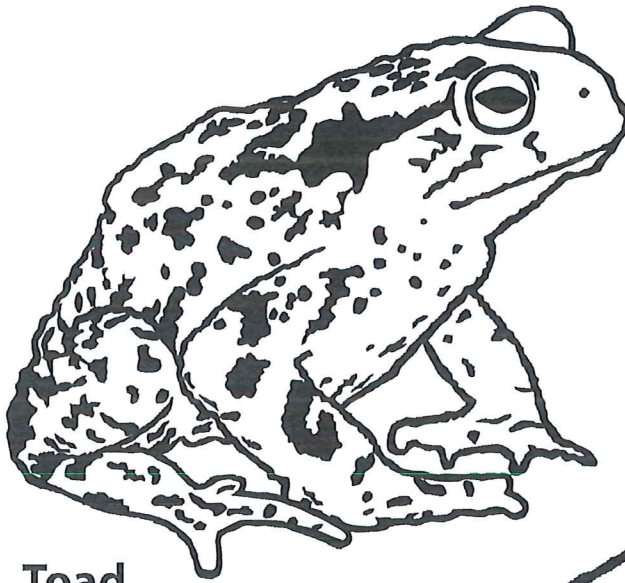
Can you colour in these Animals?
Allwch chi liwio'r Anifeiliaid hyn?

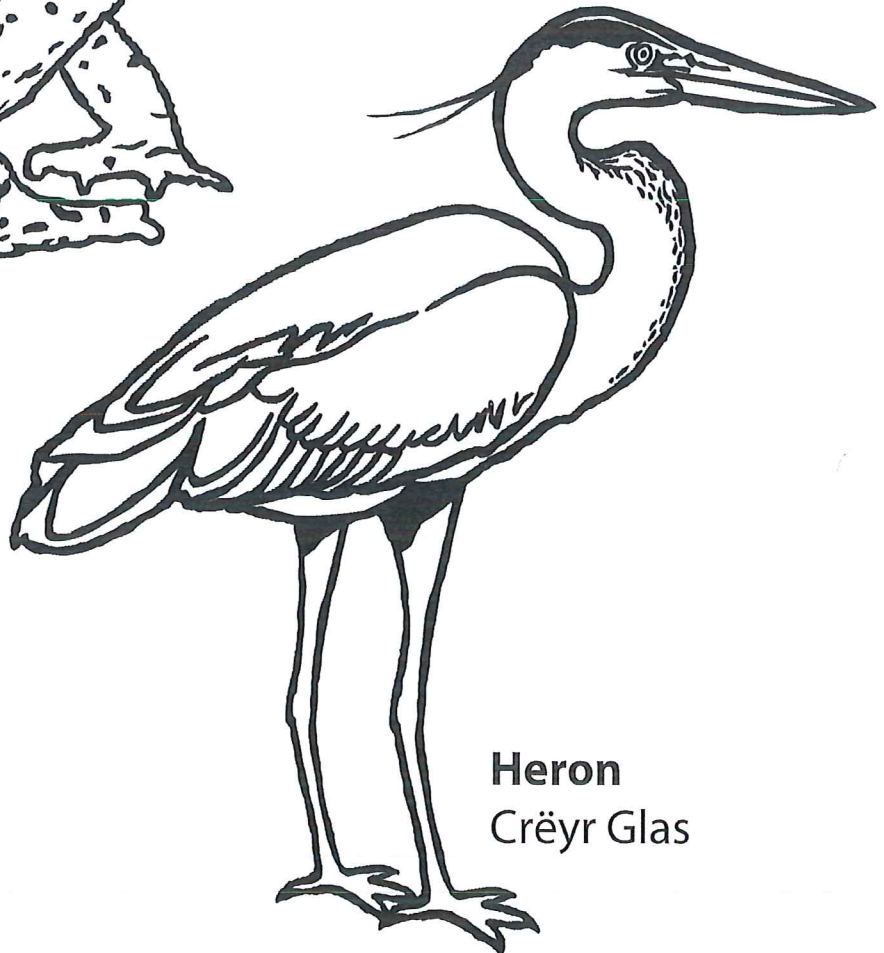
Cinnabar Moth
Gwyfyn Claergoch

Fox
Llwynog

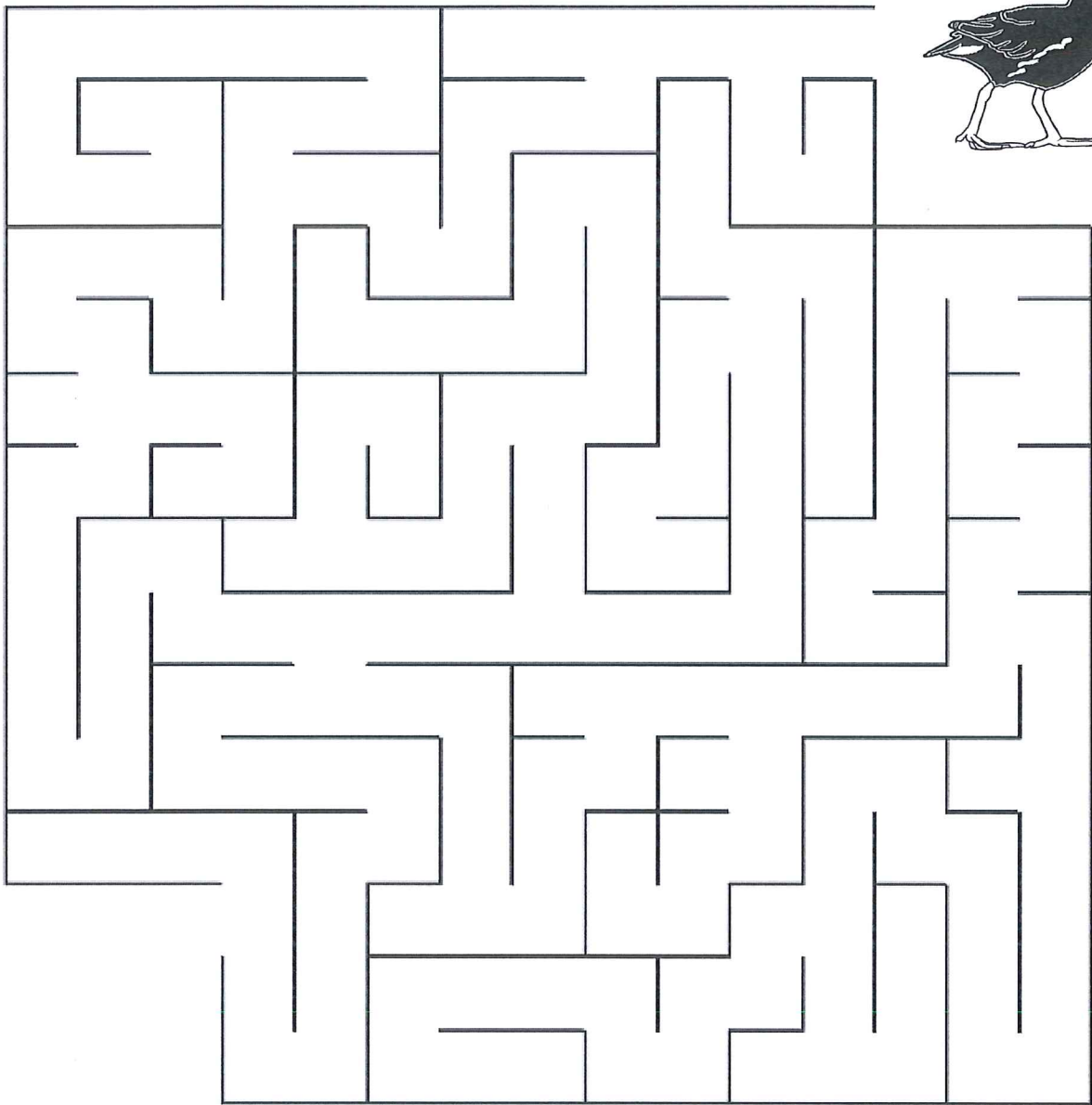
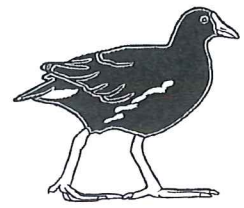

Toad
Llyffant

Heron
Crëyr Glas

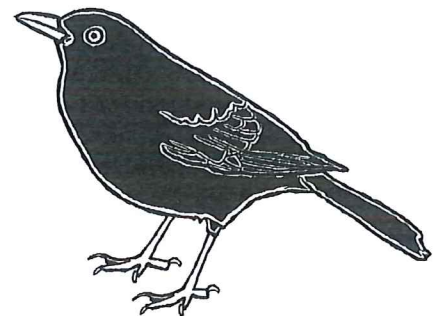
Can you help this Moorhen out of the maze?
A allwch helpu'r lâr Ddwr yma allan o'r ddrysfâ?

Ash Tree
Coeden Onnen

Hawthorn
Draenen Wen

Blackbird
Adar Du

Bat Ystlum

You are unlikely to see us during the day because we are nocturnal and feed during the night. We look for food in trees and by the river where there are lots of flying insects for us to eat.

Rydych yn annhebyg o'n gweld yn ystod y dydd oherwydd ein bod yn greaduriaid nos ac yn bwydo yn ystod y nos. Rydym yn edrych am fwyd mewn coed ac wrth yr afon lle mae llawer o bryfed hedfan i ni eu bwyta.

Make a rubbing of the Bat here!
Gwnewch rwbïad o Ystlum yma!

Heron Crëyr Glas

My favourite foods are fish, frogs and insects but I also like the occasional duckling. I fly quite slowly and pull my neck back into an S-shape. Be very quiet or you'll scare me and I'll fly away.

Fy hoff fwydydd yw pysgod, brogaod a phryfed ond rydw i hefyd wedi cael blas ar hwyaid bach. Rydw i'n hedfan yn gymharol araf ac yn cadw fy ngwddf mewn siâp S.

Make a rubbing of the Heron here!
Gwnewch rwbïad o'r Crëyr Glas yma!

Great Crested Grebe - Gwyach Fawr Gopog

I am an elegant water bird with ornate head plumes. I dive to feed on large fish, insects, crayfish and shrimp. I nest in aquatic vegetation on the open water or amongst reeds.

Rwy'n aderyn dŵr cain gyda phlu addurnol ar fy mhen. Rwy'n plymio mewn i fwydo ar bysgod mawr, pryfed, cimychiaid yr afonydd. Rwy'n nythu mewn tyfiant ar ddŵr agored neu ymysg brwyn.

Make a rubbing of the Great Crested Grebe here!
Gwnewch rwbïad o'r Gwyach fawr gopog yma!

Alder Cone Conau gwernen

We grow on trees and provide winter food for some birds that use their small beaks to break us open to get to our seeds.

Ar goed rydym yn tyfu a bydd rhai adar yn ein bwyta yn ystod y gaeaf gan ddefnyddio'u pig bach i'n hagor a chael gafael ar ein hadau.

Make a rubbing of the Alder Cone here!
Gwnewch rwbïad o'r Conau gwernen yma!

Buzzard - Bwncath

I am a large bird of prey. I eat rabbits, voles, frogs and earthworms as well as pigeons and other small birds. I nest in trees and clifftops and decorate my nest with fresh green foliage.

Rwy'n aderyn ysglyfaethus sy'n bwyta cwningod, llygod, llyffantod a phryfed daear yn ogystal â cholomennod ac adar bach eraill. Rwy'n nethu mewn coed ac ar greigiau ac yn addurno fy nyth gyda dail gwyrdd ffres.

Make a rubbing of the Buzard here!
Gwnewch rwbïad o'r Bwncath yma!

Cinnabar Moth Gwyfyn Claergoch

I am brightly coloured with black and red wings. I like to lay my eggs on to the ragwort plant which hatch out into stripy yellow and black caterpillars.

Rwy'n lliwgar gydag adenydd du a choch. Rwyf yn hoffi doddi fy wyau ar blanhigyn llysiâu'r gingroen ac maent yn deor i fod yn lindys du a melyn streipïog.

Make a rubbing of the Cinnabar Moth here!
Gwnewch rwbïad o'r Gwyfyn Claergoch yma!

Common Lizard Madfall

I have scaly skin and I am cold blooded. To warm up I like to bask on rocks and woodpiles in the sun. I like to eat lots of different insects. I hibernate underground over winter.

Mae gen i groen haenog a gwaed oer. I gynhesu rwy'n hoffi gorwedd yn yr haul ar greigiau a phentyrrau o goed. Rwy'n hoffi bwyta llawer o wahanol bryfed. Rwy'n cysgu dan ddaear dros y gaeaf.

Make a rubbing of the Common Lizard here!
Gwnewch rwbiad o'r Madfall yma!

Sparrow Hawk - Cudyll Glas

I am a small bird of prey specialised in catching woodland birds. My short, broad wings and long tail help me manoeuvre through the trees.

Rwy'n aderyn ysglyfaethus bychan yn arbenigo mewn dal adar bach sy'n byw mewn coetiroedd. Mae fy adenydd byr a llydan a fy nghynffon hir fy helpu i fynd o gwmpas drwy'r coed.

Make a rubbing of the Sparrow Hawk here!
Gwnewch rwbiad o'r Cudyll Glas yma!

Toad Llyffant

We started life as tadpoles born into a pond and then gradually grew and changed into toads with brown skin covered with wart-like lumps. We hide during the day but come out at night to hunt for insects. Having no teeth, we have to swallow our food whole!

Fel penbyliaid y dechreuon ni fywyd, wedi ein geni mewn pwll, fe dyfon ni a throi'n llyffantod gyda chroen brown a lymphiau drosto i gyd. Rydyn ni'n cuddio yn ystod y dydd ond yn hela am bryfed yn y nos. Gan nad oes gennym ddannedd, mae'n rhaid i ni lyncu ein bwyd yn gyfan!

Make a rubbing of the Toad here!
Gwnewch rwbiad o'r Llyffant yma!

Dragonfly Gwas y neidr

We are insects with 4 wings which really help us zoom around. We eat mosquitoes, bees, wasps and flies that we catch whilst we are flying.

Rydyn ni'n bryfed ac mae gennym 4 o adenydd. Mae hyn yn help mawr wrth symud yn gyflym drwy'r awyr. Rydym ni'n bwyta mosgitos, gwenyn, picwn a chlêr yr ydyn ni'n eu dal wrth hedfan.

Make a rubbing of the Dragonfly here!
Gwnewch rwbïad o Gwas y neidr yma!

Heather - Grug

We are low growing shrubs which grow on heathland and moorland and have pink, purple or white flowers from July to November. We are a nectar source for several species of butterfly.

Rydym yn berthi sy'n tyfu ar rostir a gweundir ac mae gennym flodau pinc, porffor neu wyn rhwng Goffennaf a Thachwedd. Rydym yn ffynhonnell neithior ar gyfer nifer o fathau o bili pala.

Make a rubbing of the heather here!
Gwnewch rwbïad o grug yma!

Common Frog Broga

We are most active at night during the summer months. We can breathe through our skin which allows us to hibernate for months under piles of mud and dead leaves.

Rydym yn fwyaf bywiog yn ystod y nos yn ystod yr haf. Rydym yn gallu anadlu drwy ein croen sy'n caniatáu i ni aeafgysgu am fi soedd o dan bentyrarau o fwd a dail marw.

Make a rubbing of the Frog here!
Gwnewch rwbïad o'r Broga yma!

Hare - Ysgyfarnog

I can run very fast. You can recognise me from my very long black-tipped brown ears and mottled brown fur. I don't live in a burrow like a rabbit, but in a small depression in the ground among the long grass - this is called a form.

Gallaf redeg yn gyflym iawn. Gallwch fy adnabod o fy nghlustiau brown hir iawn gyda blaen du a ffwr brown. Nid wyf yn byw mewn twll fel cwningen ond mewn pant bychan yn y tir ymysg y glaswellt hir.

Make a rubbing of the Hare here!
Gwnewch rwbïad o'r Ysgyfarnog yma!

Ants Morgrug

We take care of the Common Blue Butterfly's larvae. They live in our home until they are fully grown and emerge as beautiful butterflies.

Rydym yn gofalu am larfae'r Glesyn Cyffredin. Maen nhw'n byw yn ein nyth nes eu bod wedi cyrraedd eu llawn dwf ac yna'n gadael fel iâr fach yr haf prydferth.

Make a rubbing of the Ants here!
Gwnewch rwbïad o'r Morgrug yma!

Pine Cone Conau Pinwydd

I grow on Pine trees and ripen in the autumn where I then drop down to the woodland floor. I provide food for squirrels, mice, voles and woodpeckers.

Rwy'n tyfu ar goed pinwydd ac yn aeddfedu yn yr hydref pan wyf yn syrthio dros lawr y goedwig. Rwy'n fwyd i wiwerod, llygod, a chnocell y coed.

Make a rubbing of the Pine Cone here!
Gwnewch rwbïad o'r Con Pinwydd yma!

Blackbird Adar Du

We boys are black with a yellow bill but the girls are dark brown. Insects, earthworms, berries and fruits are our favourite foods. We weigh about the same as an apple.

Rydym ni'r bechgyn yn ddu gyda phig felen ond mae'r merched yn frown tywyll. Pryfed, mwydion, mwyar a ffrwythau yw ein hoff fwyd. Rydyn yn pwysu tua'r un faint ag afal.

Make a rubbing of the Blackbird here!

Gwnewch rwbiad o'r Aderyn Du yma!

Slow Worm Neidr ddefaid

I look like a tiny snake but I am in fact a legless lizard! When another animal tries to eat me my tail falls off so I can get away.

Rwy'n edrych fel neidr fechan ond madfall heb goesau ydw i go iawn! Os bydd anifail arall yn ceisio fy mwyta, bydd fynghynff on yn datod a gallaf ddianc.

Make a rubbing of the Slow Worm here!

Gwnewch rwbiad o'r Neidr ddefaid yma!

Green Woodpecker Cnocell Werdd

In spring you may hear us males drumming loudly on trees to attract females. We use our powerful beaks to break bark off trees to get at insects and to open nuts.

Yn ystod y gwanwyn mae'r ceiliogod yn curo'r coed yn uchel i ddenu'r iâr. Maen nhw'n defnyddio eu pig pwerus i dorri rhisgl y coed er mwyn canfod pryfed, ac i agor cnau.

Make a rubbing of the Green Woodpecker here!

Gwnewch rwbiad o'r Cnocell Werdd yma!

Barn Owl - Tylluan Wen

I am a nocturnal bird of prey, and can be found hunting at night for moles, voles and shrews along fields, riverbanks and roadside verges.

Rwy'n aderyn ysglyfaethus sydd allan yn y nos n hela am dyrchod daear a llygod ar hyd caeau, glannau afonydd ac ymyl ffyrdd.

Make a rubbing of the Barn Owl here!
Gwnewch rwbïad o'r Tylluan Wen yma!

Southern Marsh Orchid Tegeirian Cors y De

I have showy purple flowers that you can see in June and July. I like to live in marshy grassland sites.

Mae gennyf flodau piws hardd y gwelwch eu gweld ym Mehefin a Gorffennaf. Rwy'n hoffi byw ar dir glas corsiog.

Make a rubbing of the Southern Marsh Orchid here!
Gwnewch rwbïad o'r Tegeirian yma!

How many of our Animals can you find?

Faint o'n Hanifeiliaid y medrwch ddod o hyd iddi?

Animal Wordsearch Chwilair Anifeiliaid

E Y T E D O A R O
D L A E O T T E R
R F B R E R A L O
A N N E H R O O M
Z O H D N N D I T
I G E R R A H I G
L A R T O T R E O
F R O T O A O I R
T D N M R L R O F

Word List:

BAT

HERON

OTTER

MOTH

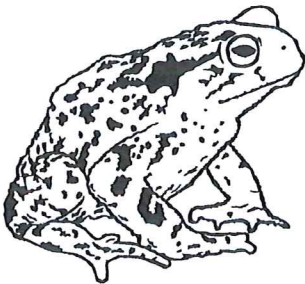
LIZARD

MOORHEN

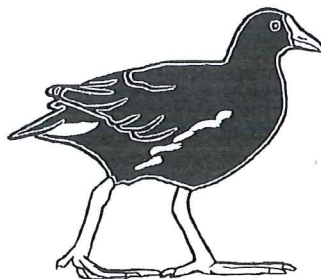
TOAD

DRAGONFLY

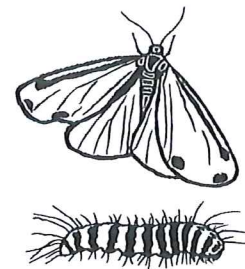
FROG

Toad
Llyffant

Moorhen
lâr Ddwr

Cinnabar Moth
Gwyfyn Claergoch

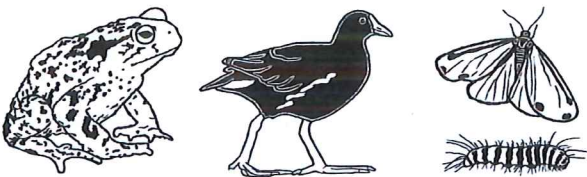
Instructions:

Follow the map inside to find each of the 20 marker posts in and around Parc Bryn Bach Local Nature Reserve

Each post has a metal plaque on top with a picture of a plant, animal, insect, habitat or feature that you might see in and around Parc Bryn Bach LNR.

Once you get the first plaque, match the picture in the box on the leaflet to the picture on the top of the plaque.

- Place the leaflet over the plaque
- Hold the paper firmly in place, then using a coloured pencil or crayon, rub over the top
- Lift the paper off and see the picture revealed
- Read the fun facts about this picture
- Continue around the Nature Reserve to find all 20 plaques.

For information about Parks please contact:
(01495) 311556 or Email: katie.partington@blaenau-gwent.gov.uk

For further information about biodiversity and other Wildlife Explorer Trails in Blaenau Gwent please contact: (01495) 311556

For information about walks and other things to do in Blaenau Gwent's countryside please contact: katie.partington@blaenau-gwent.gov.uk or call (01495) 311556

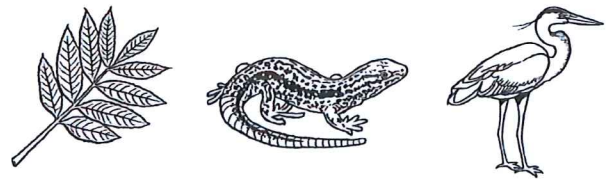
Cyfarwyddiadau:

Dilynwch y map y tu mewn i ddod o hyd i bob un o'r 20 o byst marcio yng Parc Bryn Bach ac o'i amgylch.

Ar ben bob postyn mae plac metel gyda llun planhigyn, anifail, pryfyn neu gynefin y gallech ddod ar eu traws yn Parc Bryn Bach.

Unwaith i chi gyrraedd y plac cyntaf, parwch y llun yn y bocs ar y daflen gyda'r llun ar ben y plac.

- Rhowch y daflen ar ben y plac.
- Daliwch y papur yn sownd yn ei le a chan ddefnyddio pensil lliw neu greon, rhwbiwch drosto.
- Codwch y papur i weld y llun
- Darllenwch ffeithiau difyr am y llun hwn
- Ewch yn eich blaen o amgylch y parc i ddarganfod pob un o'r 20 o blaciau

I gael rhagor o wybodaeth am y Parciau cysylltwch â: Ffôn: (01495) 311556 E-bost: katie.partington@blaenau-gwent.gov.uk

I gael rhagor o wybodaeth am foamrywiaeth a Llwybrau Antur Bywyd Gwylt Gwylt eraill yng Nghaerdydd cysylltwch â: (01495) 311556

I gael rhagor o wybodaeth am deithiau cerdded a phethau eraill i'w gwneud yng nghefn gwlad Mlaenau Gwent cysylltwch â: katie.partington@blaenau-gwent.gov.uk or call (01495) 311556